

00 1305 D

De opgave voor deze Open Oproep bestaat enerzijds uit een visie met conceptnota voor het masterplan in vier deelgebieden en anderzijds uit een schetsontwerp voor één van de deelgebieden, de oude Scheldearm. In deze presentatie is ook voor de andere deelgebieden een eerste aanzet of schetsontwerp gegeven. De bundel is daarom als volgt opgebouwd:

INHOUDSTAFEL

01| Schetsontwerp Masterplan en Gedempte Schelde

Inleiding

Startvisie

Lezing van de bestaande ruimtelijke structuur a.d.h.v.
historische groei

Visie

Deelprojecten

Een beleefbare Scheldeoever

Jan Zonder Vreeslaan als deel van het weefsel

De Matthijs Casteleinstraat als stadswal

De oude Scheldearm als groene rivier

02| Werkvoorstel en raming Masterplan en Gedempte Schelde

Kwaliteits- en kostenbeheersing

Werkproces opmaak Gedempte Schelde

Werkproces opmaak Masterplan

Globale raming heraanleg gedempte Schelde

01 | SCHETS ONTWERP

Masterplan en Gedempte Schelde

INLEIDING

De opdracht van deze Open Oproep bestaat erin een masterplan op te maken dat de toekomst schetst van de open ruimte van de Ham, gelegen in Oudenaarde. De Ham is aangeduid als één van de drie strategische projecten in het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan die de ontwikkeling van de kern van Oudenaarde als hoogwaardig stedelijk gebied moet stimuleren. Dit is mogelijk door de herstructurering van het gebied zowel door acties mbt. de bebouwde ruimte (voorzien van woningen, kantoren, ...) als, en minstens even belangrijk, door acties m.b.t. de onbebouwde ruimte.

De concepten van het “Ruimtelijk Structuurplan Oudenaarde” en het “Ruimtelijk Uitvoeringsplan De Ham”, dat een juridische vertaling is van het stadsontwerp voor dit gebied, leveren de belangrijkste leidraad voor het opmaken van een masterplan met een daaraan gekoppeld actieprogramma

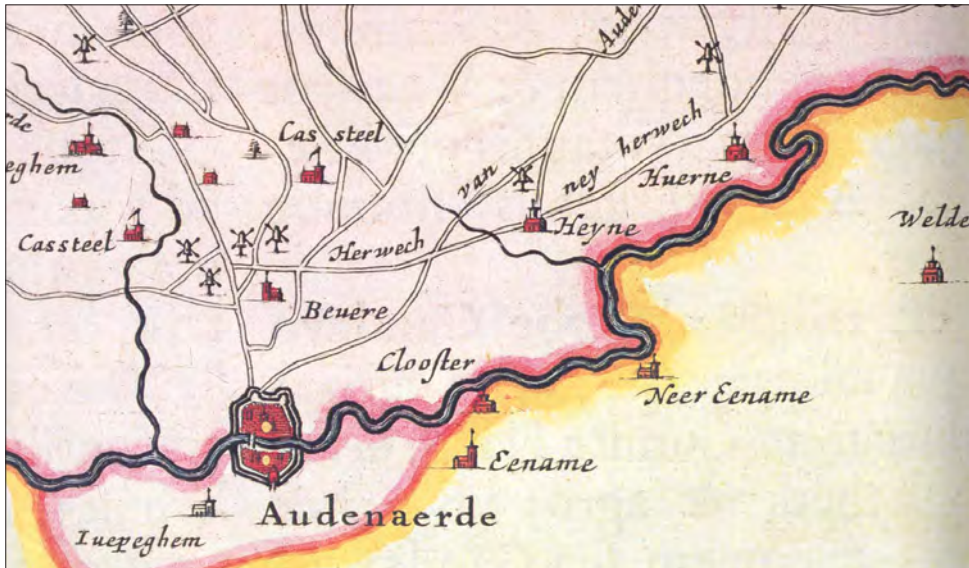
In deze offerte willen wij presenteren hoe wij tegen deze opdracht aankijken. Dit doen we door een startvisie en concepten voor ingrepen te beschrijven.

Het is van belang voor de openbare ruimte in het algemeen dat de ontwikkeling ervan als een cultuur beschouwd wordt die elk project opneemt in een groter stedelijk geheel. We zijn dan ook van mening dat er meer waarde ligt in het verder ontwikkelen en verfijnen van die cultuur in varianten dan in het systematisch zoeken naar originaliteit en vernieuwing.

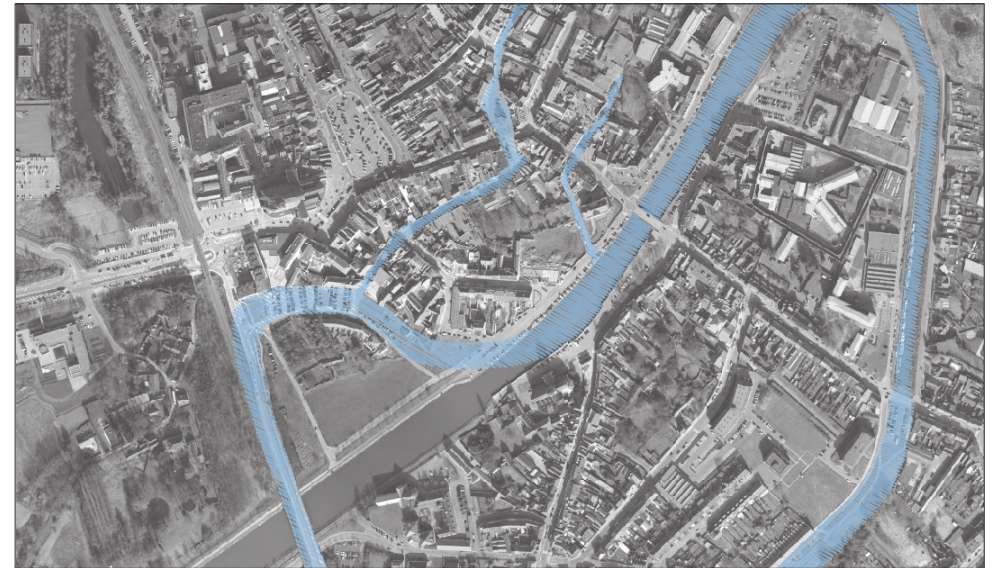
Het duurzaamheidsprincipe werkt door tot op de kleinste schaal van en binnen het project. Het vormt de basis voor het ontwerp. Het wordt als het ware geconstrueerd, ontworpen. In functie hiervan worden er overwegingen gemaakt over het al dan niet ontwikkelen van het gebied, het gewenste programma en de ruimtelijke vertaling ervan. Maar ook de flexibiliteit van het ontwerp, de maatvoering, de constructie en de mogelijkheid tot fasering zijn bepalend voor de duurzaamheid.

S T A R T V I S I E

LEZING VAN DE BESTAANDE RUIMTELIJKE STRUCTUUR A.D.H.V. HISTORISCHE GROEI

1. Oudenaarde als een tweelingstad van Hoog Oudenaarde en Laag Oudenaarde.

3. De twee rivierarmen hadden een verschillende verhouding tov de stad. De noordelijke had een lokale, dienende functie voor de stad, terwijl de zuidelijke arm eerder langs de stad om liep en deze er dan ook geen betekenis voor had.

2. De bebouwde en onbebouwde ruimte vloeien in elkaar over, waardoor er een poreuze structuur ontstaat aan het water.

4. Door de rechtekking van de rivier werd de Ham afgesneden van Laag Oudenaarde, maar werd het niet geannexeerd bij Hoog Oudenaarde. Het werd een eenzaam stuk land, tussen twee gebieden en langs een rivier, maar het hoort nergens bij.

VISIE

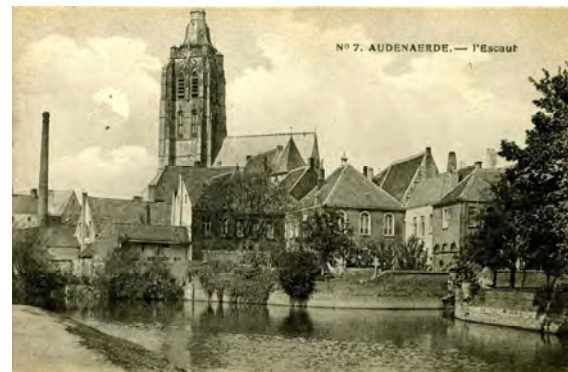
De ruimtelijke potenties van de Ham liggen voor een groot deel in de invulling van de onbebouwde ruimte. De ingrepen in het gebied steunen op twee leidende principes:

- Annexatie van de Ham bij het centrum van Oudenaarde
- Oudenaarde aan de stroom

Annexatie van de Ham

Door de rechte trekking van de Schelde werd de Ham afgescheurd van Laag Oudenaarde maar werd het vervolgens ook niet opgenomen in het weefsel van de andere oever, waardoor het een vreemde eend werd, die nergens bij hoort.

Nog door de rechte trekking van de Schelde is het Scheldefront sterk gewijzigd. Achterkanten werden voorkanten en delen van bouwblokken werden geamputeerd. Op die manier ontstond er een gehavend Scheldefront. Deze gehavendheid heeft hier geen negatieve connotatie, maar levert een kwalitatieve beeld- en beleevingswaarde op. Door de afwisseling tussen voor- en achterkanten is er geen duidelijke grens te trekken tussen bebouwd en onbebouwd. Hierdoor werkt de Schelde niet enkel als een lineair systeem maar oefent het ook in de dwarse richting kracht uit. Dit maakt het weefsel lichter en poreuzer. Ter hoogte van de Ham wordt dit systeem tussen bebouwde en onbebouwde ruimte ontbonden. Het gehavende Scheldefront plooit rond de Ham en volgt de oude Scheldebbedding. Het nieuw toegevoegde stuk Schelde heeft geen wand meer. Door de typologie van het gehavende Scheldefront ook op deze plek verder te zetten, past het zich in in het huidige systeem. De Ham krijgt zo een adres aan de Schelde en wordt opgenomen in het weefsel van het centrum. Daarnaast ontstaat er ook een nieuwe en sterkere relatie tussen de Ham en de overliggende oever, waar het ooit deel van uitmaakte. De omplooiing van het gehavende Scheldefront kan dan weer een antwoord krijgen bij de vormgeving van de Oude Scheldearm als 'Groene Rivier'. De bebouwing, die voornamelijk bestaat uit publieke gebouwen, krijgt een adres aan de boulevard. Zowel door ingrepen aan de Scheldeoever als aan de Groene Rivier wordt De Ham geannexeerd door het centrum van Oudenaarde.

Oudenaarde aan de Schelde

Momenteel is de Schelde een stroom dóór de stad. Er wordt langs gefietst of gewandeld en ze wordt veelvuldig overgestoken. De ophaalbrug symboliseert de bedrijvigheid die er in de stad heerst. Ze zorgt voor een verbinding tussen twee winkelstraten en is een belangrijke oversteekplaats. Door het drukke watertransport staat ze echter bijna evenveel open als dicht. Hierdoor wordt de omgeving rond de brug gekenmerkt als 'een plek van zenuwachtigheid'. Iedereen is gehaast, om toch maar niet te moeten wachten voor de opengaande brug. Op die manier krijgt de Schelde ook een heel nadrukkelijke aanwezigheid in de stad.

Ter hoogte van de Ham bevindt zich een vaste brug, die zowel door voetgangers en fietsers als door auto- en treinverkeer gebruikt wordt. De relatie met de rivier is hier dan weer helemaal weggefallen. De weg is eenduidig ingericht voor circuleren. De verblijfswaarde is zeer beperkt. Daarom moet er gezocht worden naar een derde manier van oversteken, die de kwaliteiten van beide bruggen bevat. Dit zou gecombineerd moeten worden met een rustplek aan de Schelde. Een plek om te verblijven, waar het mogelijk is om enkel de Schelde te laten passeren. De boulevard kan dan voor een verbinding zorgen tussen het oude stadscentrum en deze nieuwe vertoeftplek.

In de opdracht worden er binnen de gehele, openbare ruimte van de Ham, vier deelruimten onderscheiden. Dit zijn:

- de oude Scheldearm als Groene Rivier
- een beleefbare Scheldeoever
- Jan Zonder Vreeslaan als deel van het weefsel
- de Matthijs Casteleinstraat als Stadswal

Het masterplan voor de buitenruimte moet deze deelprojecten binden tot een geheel waarbij de inzet meer is dan de som der delen, m.n. de annexatie van de Ham bij het historisch centrum, waardoor er ook een vernieuwde dialoog met de overzijde van de rivier ontstaat, en de ambitie om Oudenaarde een stedelijk teken te geven aan de Schelde.

DEELPROJECTEN

EEN BELEEFBARE SCHELDEOEVER

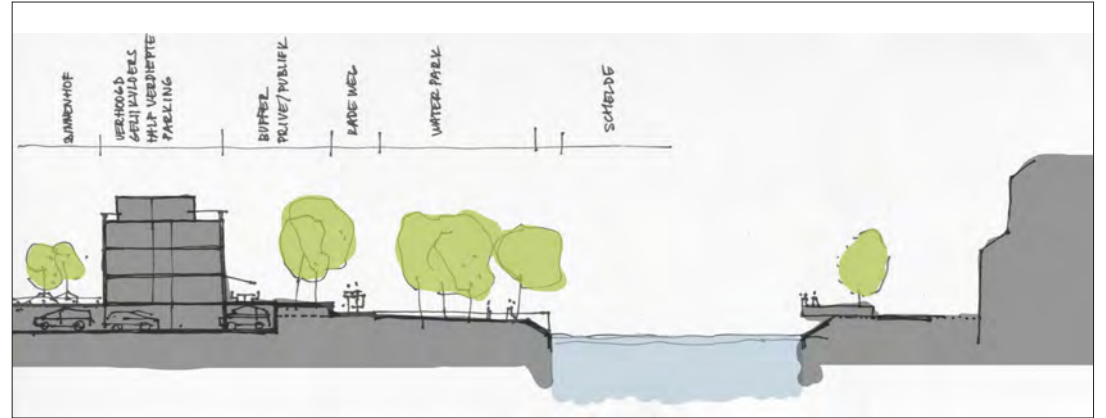
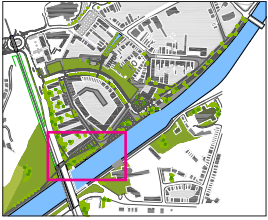
De open ruimte van de kade moet meer zijn dan een conditie. De ambitie voor deze unieke plek is een grotere **verblijfskwaliteit**. Met de annexatie van de Ham wordt het **verstedelijkt gebied** aan de Schelde uitgebreid. Stedelijkheid betekent voor de rivier dat de kade versteend is. De **versteende kade** wordt uitgebreid met een verlaagd plein ter hoogte van de nieuwe bebouwing. Het **gevelfront** van deze bebouwing vormt samen met dit stuk verlaagde kade een plein. Het plein werkt als een **stedelijk teken**. Het is de plek waar de stad en de rivier een raakpunt hebben.

In de bocht aan de Schelde verandert de boulevard in een **zone-30** regime, dat aansluit bij het **stratenpatroon** van de binnenstad. De kade wordt niet langer opgeofferd aan circulatie en parkeren. De bestaande **parkeerplaatsen** aan de Margaretha van Parmastraat worden **herschikt** om de voetganger en fietser meer ruimte te geven aan de kant van het water. Kleinere en **groene clusters** van parkeerplaatsen verbeteren de **beeldkwaliteit en de sfeer** op de kade. Naast circulatiezone is het ook (en voornamelijk) een **flaneerruimte** met een hoge verblijfskwaliteit. De heraanleg werkt als impuls om het **recreatief** gebruik en de **economische ontwikkeling** te stimuleren.

Ten zuiden van het **waterplein** evolueert de kade naar een **groene oever**. De kadeweg is in een meanderende beweging achteruit gelegd zodat de groene ruimte beter bij de **waterkant** betrokken wordt. De spievormige zone voor de woningblok kan ontworpen worden in functie van deze woningen, als **buffer** met de publieke ruimte van de kade en als **overgangszone** naar de nieuwe woonstraat van De Ham.

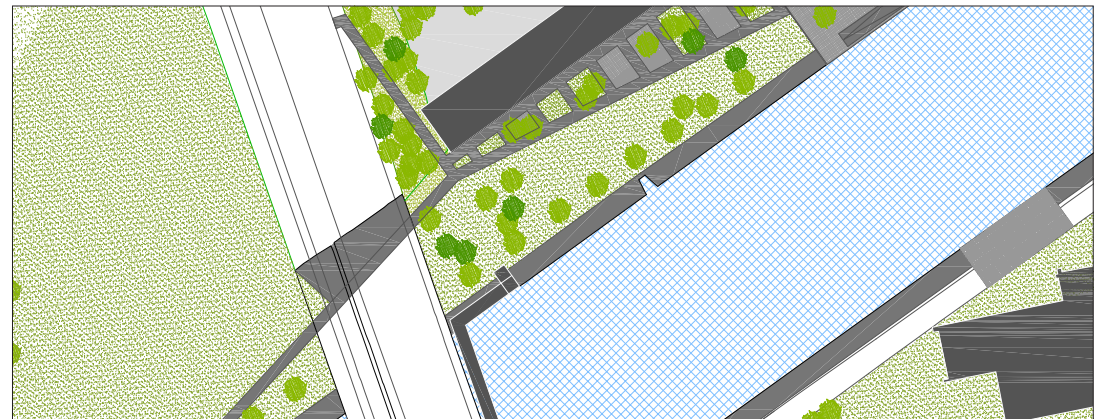
De projectzone wordt langs de ene zijde begrensd door een opengaande brug en langs de andere door een vaste. De ruimte onder beide **bruggen** zijn uitgelezen plekken om bij de vormgeving ervan, **kunstenaars** bij te betrekken.

PARK AAN HET WATER

De relatie met de overzijde wordt verbeterd door ook daar de kade een nieuw accent te geven.

Ten zuiden van het waterplein evolueert de kade naar een groene oever. De kadeweg is in een meanderende beweging achteruit gelegd zodat de groene ruimte beter bij de waterkant betrokken wordt. De spievormige zone voor de woningblok kan ontworpen worden in functie van deze woningen, als buffer met de publieke ruimte van de kade en als overgangszone naar de nieuwe woonstraat van De Ham.

A hand-drawn sketch of a riverbank landscape design. The drawing shows a grey building on the left, followed by a row of green trees and shrubs. A small boat is in the water. On the right, there's a steep bank with more trees. Above the drawing, labels in Dutch indicate different zones: 'REFLECTANT' (Reflectant), 'BESCHUTTEND' (Protective), 'BEGROEVING' (Planting), and 'OVERDEKTE' (Covered).

JAN ZONDER VREESLAAN ALS DEEL VAN HET WEEFSEL

Het is van belang voor de openbare ruimte in het algemeen dat de ontwikkeling ervan als een cultuur beschouwd wordt die elk project opneemt in een **groter stedelijk geheel**. We zijn dan ook van mening dat er meer waarde ligt in het verder ontwikkelen en verfijnen van die cultuur in **varianten** dan in het systematisch zoeken naar originaliteit en vernieuwing. De geslaagde heraanleg van Meerspoortsteeg en Burg kan dan ook model staan voor andere herinrichtingen in het weefsel van deze buurt. Door een **eenheid in vormgeving** bij de straten na te streven wordt de straat ondergeschikt aan het **stratenpatroon** als geheel.

De straat wordt op **één niveau, van rand tot rand**, aangelegd. De **uniformiteit** van het straatbeeld primeert. De auto is welkom maar bepaald niet het **straatbeeld**. Door de parkeerplaatsen te **clusteren** wordt de impact er van verkleind.

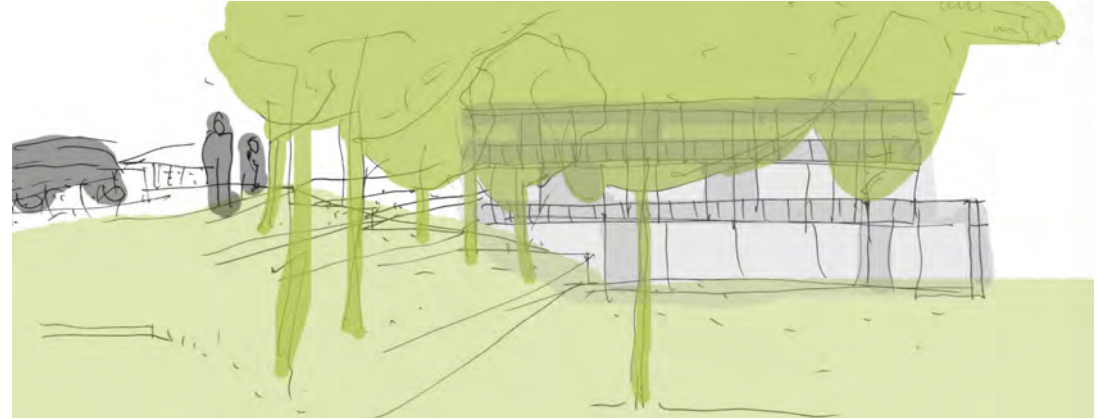
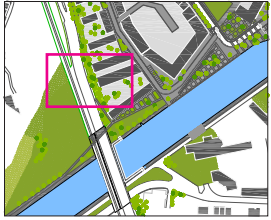
DE MATTHIJS CASTELEINSTRAAT ALS STADSWAL

Het RUP geeft reeds aan dat de Matthijs Casteleinstraat best kan geherprofileerd worden. Een **asymmetrische inrichting** brengt de voetganger en de fietser aan de **intramuros**zijde van de brug, door een **groenstrook** die gescheiden is van het autoverkeer. In latere fase kan een bijkomende **overbrugging**, exclusief voor voetgangers en fietsers, worden voorzien. De zachte weggebruiker in het algemeen en de recreatieve gebruiker in het bijzonder zouden immers gebaat zijn met een directe overbrugging van oever tot oever. Een zorgvuldige detaillering kan ook de fietser verleiden om met de fiets aan de hand hier over te steken en te genieten van het **balkoneffect** van deze overbrugging die aanleunt tegen de bestaande brug zoals de spoorwegbrug aan de **extramuros**zijde.

In de **groene berm** van de brug wordt een **helling** aangelegd voor fietsers, vertrekkend van op de kade en duidelijk **zichtbaar** aan het bruggenhoofd. Voor de rest wordt de berm **onderhoudsarm** en vrij natuurlijk aangelegd. Voor de weggebruiker heeft hij de kwaliteit van een groene zone, voor de bewoners van de nieuwe bebouwing is het een **groene buffer** die de **binnenhoven** tussen de bebouwing begrenst.

De strokenbebouwing met binnenhoven herinnert aan de **typologie** van het **begijnhof** en de andere gebouwenclusters langs de oude Scheldearm. Deze typologie levert een buitenruimte op die positief inwerkt op de **openbare ruimte** zonder er effectief deel van uit te maken.

GROENE BERM EN BINNENHOVEN

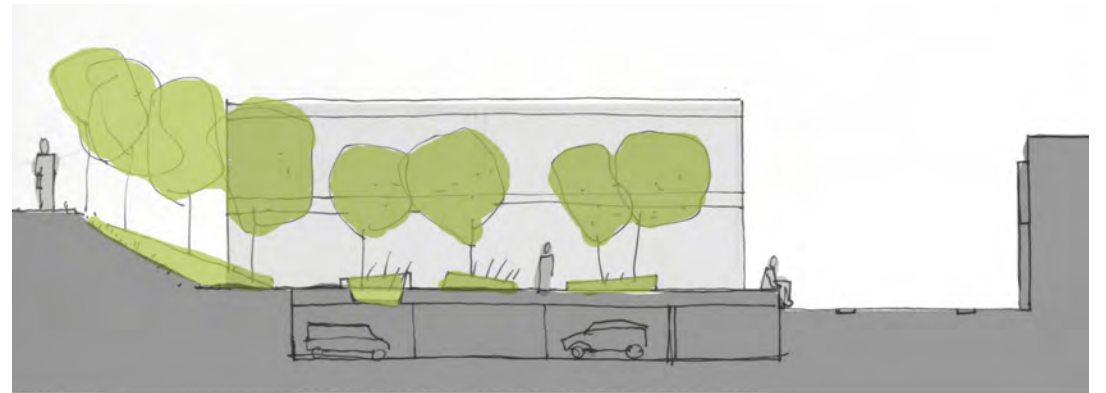
De bermbegroeiing als buffer. De bermbegroeiing als context.

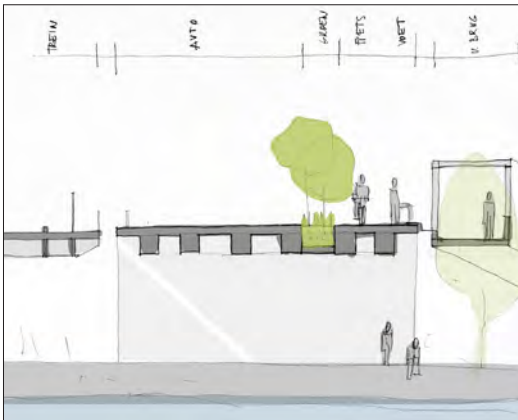
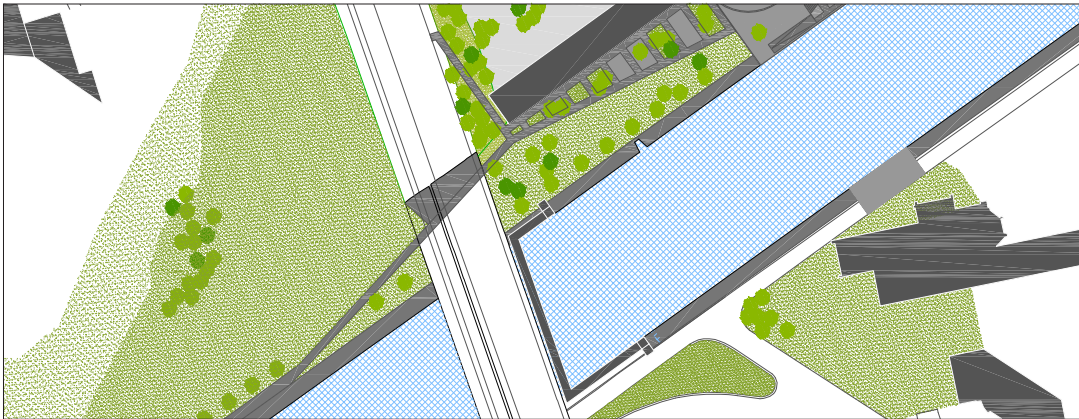
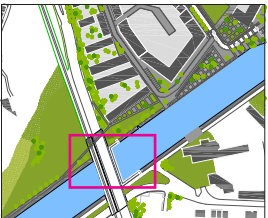
In de relatie tussen tuin en straat zijn verschillende variaties mogelijk.

Impressies.

NIEUWE SCENOGRAPHIE VOOR DE BRUG

Een asymmetrische inrichting brengt de voetganger en de fietser aan de intramuroszijde van de brug, door een groenstrook die gescheiden is van het autoverkeer. In latere fase kan een bijkomende overbrugging, exclusief voor voetgangers en fietsers, worden voorzien. Deze leunt aan tegen de bestaande brug en creëert een balkoneffect.

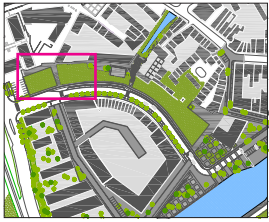

DE OUDE SCHELDEARM ALS GROENE RIVIER

Door de bedding van de oude Scheldearm **verdiept** aan te leggen krijgt de ruimte een sterkere **leesbaarheid** en een verhoogde **veiligheid** als speelruimte. De gelijksoortigheid tussen de voorziene activiteiten laat toe deze ruimte in eerste orde als een **geheel** vorm te geven, de **Groene Rivier**. Specifieke voorzieningen kunnen dan in een tweede orde een **eigen identiteit** krijgen. Ze vormen plekken binnen de lineaire ruimte. De Groene Rivier flankeert de boulevard met een wandelpad op niveau van het maaiveld. Deze continue strook verwijst naar de boordsteen van een **kade**. Aan de zijde van de stad wordt de poreuze structuur van de bebouwing, het voormalige, gehavende, Scheldefront geaccentueerd door elke gebouwencluster zijn **terras** aan de kade te geven. **Dwarse verbindingen** geven het café, de school, Burg en het begijnhof een **informeel adres** aan de boulevard. Het geplooid oppervlak is met gras begroeid. Enkele vlakken zijn ingezaaid met bloemen. Op de terrassen zijn uitsparingen in de verharding met lage begroeiing en bomen.

- A. multifunctioneel groen plein
- B. multifunctioneel speelveld
- C. recreatief park
- D. overgangszone naar de Scheldekaaien

MULTIFUNCTIONEEL GROEN PLEIN

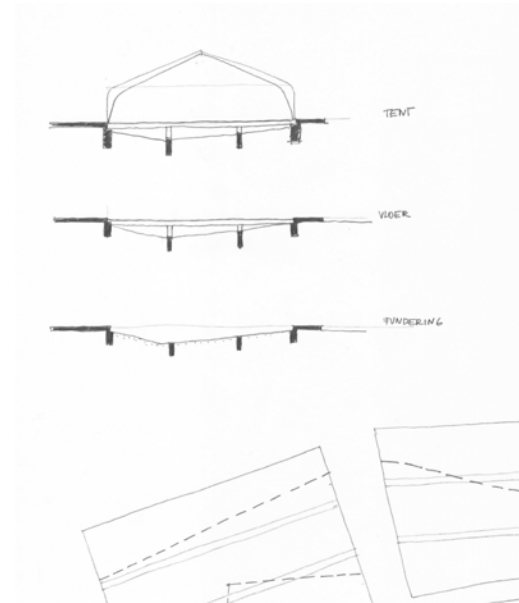
multifunctioneel groen plein

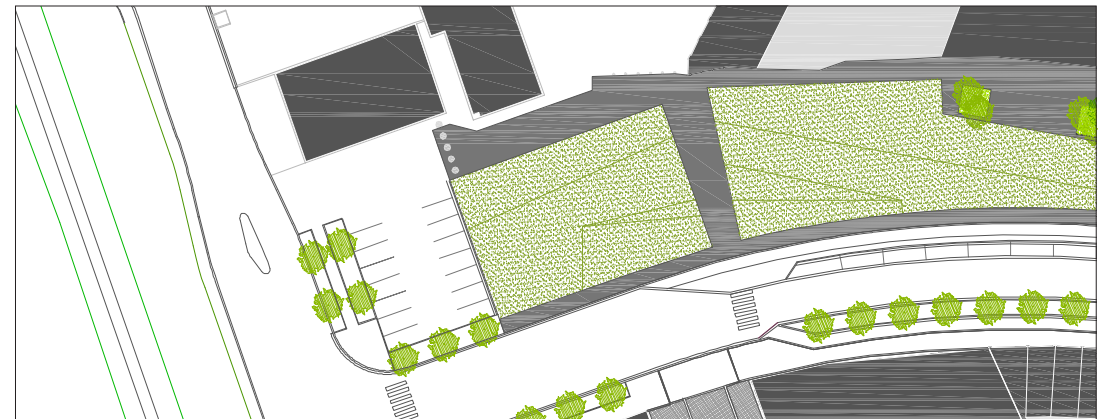
De continuïteit in beeldvorming van de Groene Rivier primeert op de functionele invulling.

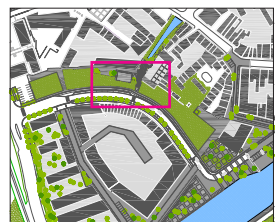

Een continue strook langs de boulevard, verwijst naar de boordsteen van een kade.

Deze plek beschikt over de mogelijkheid om er manifestaties te organiseren, maar wellicht zijn er hiervoor betere plekken, in het centrum.

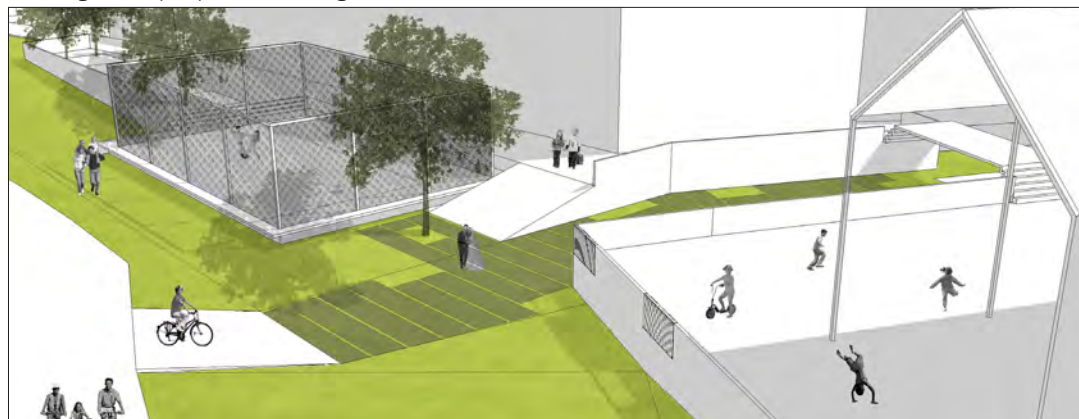
MULTIFUNCTIONEEL SPEELVLAK

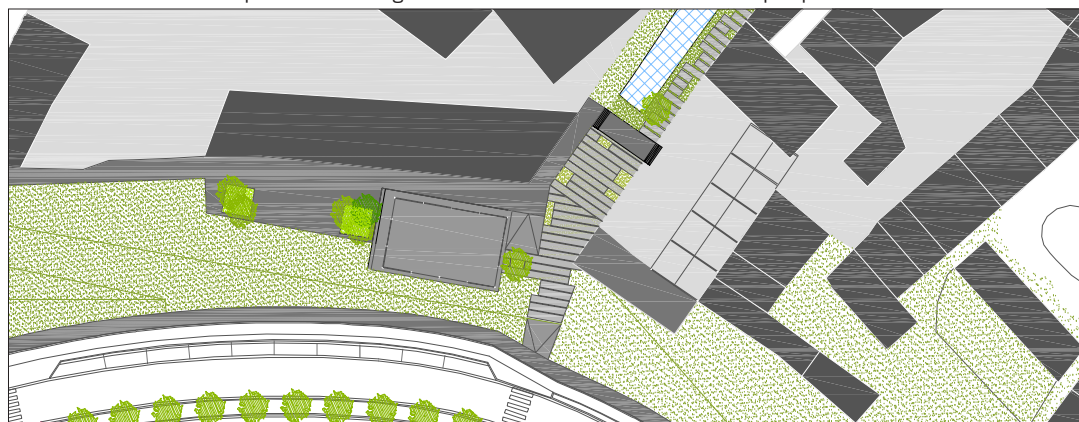
De verschillende plekken aan de Groene Rivier krijgen opnieuw een adres aan de oude Scheldeoever, het genius loci.

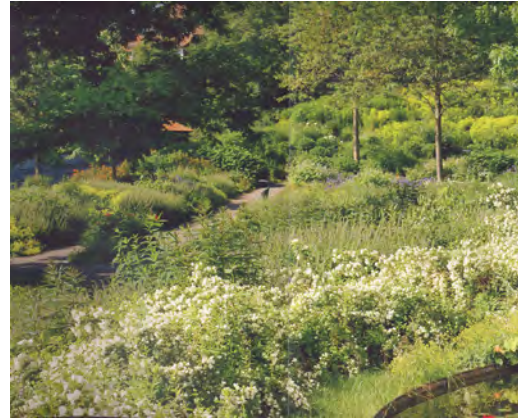
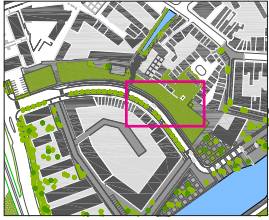
De bedding van de Burgschelde wordt doorgetrokken in de Groene Rivier. De schoolgebouwen worden verbonden door een brug en de speelplaats wordt uitgebreid met een belvédère.

De school krijgt een sterke scenografie. Het multifunctioneel sport- en speelveld wordt afgeschermd door een kooi. Het maakt deze ruimte beter speelbaar en veiliger. Er is ook ruimte voor een overdekte speelplaats.

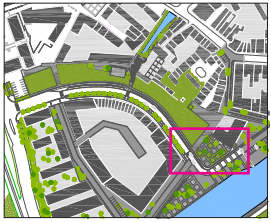
RECREATIEF PARK

Door de sobere vormgeving van de Groene Rivier is het mogelijk om deze punctueel op te laden met installaties, zoals een speelhuisje, of een bloemenveld, zonder dat de eenvormigheid van de oude Scheldebbedding verloren gaat. De 'lege' ruimte maakt het mogelijk om deze vrij in te vullen door de gebruikers ervan.

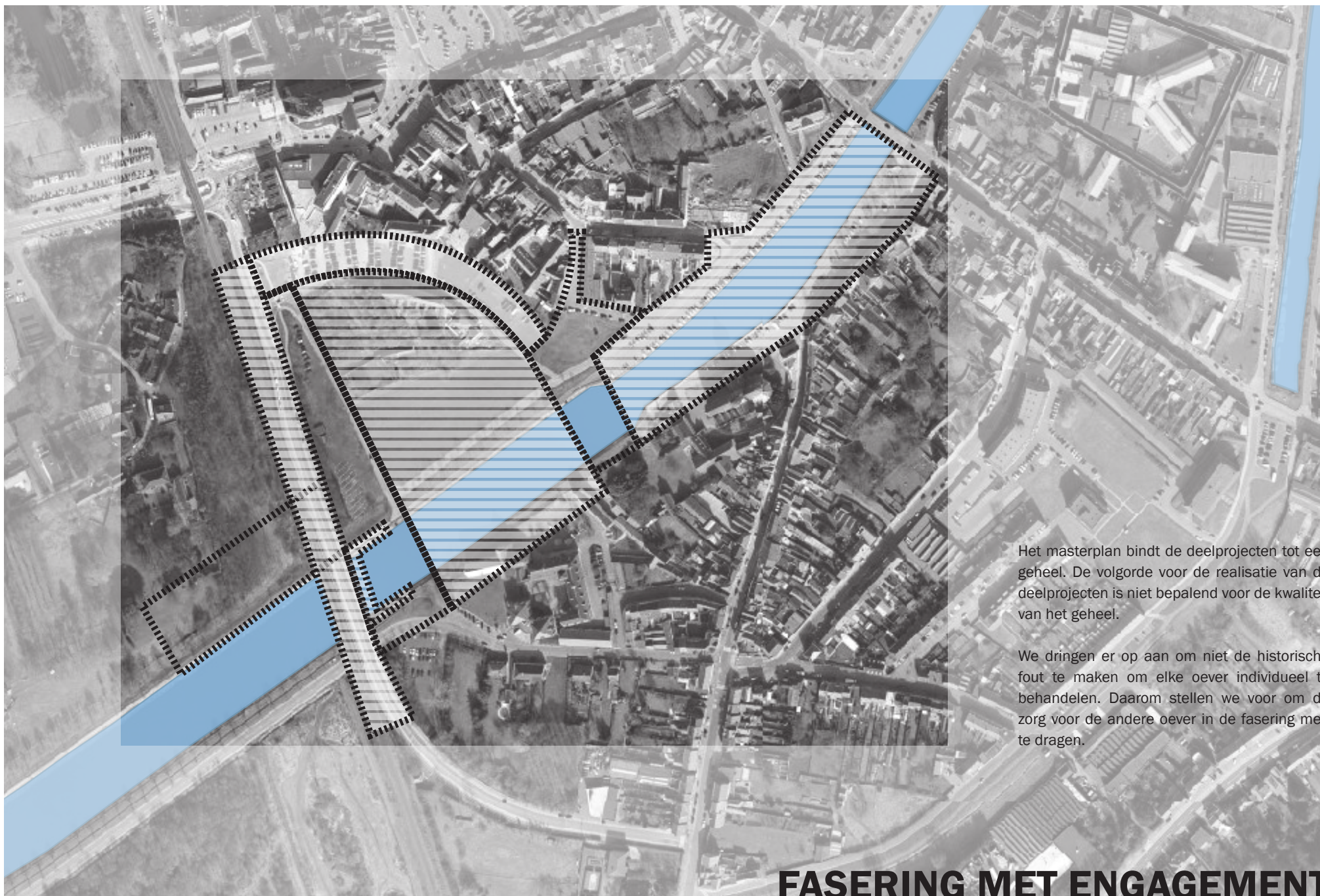

OVERGANGSZONE NAAR SCHELDEKAAIEN

De ruimte voor het nieuwe gebouw 'de Ham' wordt vormgegeven als een stedelijk plein. Het is een rustpunt in de Groene Rivier , aan de rand van de Schelde. De boomaanplanting geeft terug schaal aan de plek en kadert het zicht naar Pamele. De Groene Rivier en de boulevard kruisen elkaar met een verkeersplateau.

Het masterplan bindt de deelprojecten tot een geheel. De volgorde voor de realisatie van de deelprojecten is niet bepalend voor de kwaliteit van het geheel.

We dringen er op aan om niet de historische fout te maken om elke oever individueel te behandelen. Daarom stellen we voor om de zorg voor de andere oever in de fasering mee te dragen.

FASERING MET ENGAGEMENT